

tikko- ja asiantuntijaministerien välistä eripuraa, mikä ei suinkaan vahvista luottamusta reformihankkeiden onnistumiseen.

Serbian aikaistetut vaalit toivat uusia, mielenkiintoisia ilmiöitä maan poliittiseen kulttuuriin, kuten keskustelun siitä, millaisena ymmärretään uuden pääministerin valta. Kun Vučić sai korkeamman kannatuksen (48,5 % äänistä), kuten Slobodan Milošević huippuaikoinaan, kansan riveissä puhuttiin jo, kuinka serbialaiset pitävät ”vahvoista johtajista”. Ihastus Vučićiin ei rajoitu vain maan rajojen sisäpuolelle, vaan on levinnyt myös maan ulkopuolelle. Esimerkiksi Cathrine Ashton sanoi maanantaina 28.4.2014, että ”jos olisin te (Serbian kansalaiset), en ikinä kyseenalaistaisi, ettekö tämä mies pysty tekemään ennätyksiä asioiden hoidossa”. Tässä asiassa Serbian kansan ja EU:n oletetut tavoitteet kohtaavat kätevästi: kumpikin tuntuu tarvitsevan suuria johtajia toteuttamaan suuria tehtäviä. Vaikuttaa myös siltä, että Serbian pääministerin ja EU:n visiot kohtaavat hyvinkin samankaltaisessa neoliberalistisessa ajankuvassa eläkkeiden ja julkisen sektorin leikkauksineen ja tehokkuusvaatimuksineen.

Toinen hieman vaikeammin sulatettava yhtymäkohta löytyy, kun vertaillaan Aleksandar Vučićia Zoran Djindjićiin. Jotkut kirjoittajat ovat nähneet samankaltaisuuksia, edelleen poliittisen visionäärin statuksen omaavan, vuonna 2003 murhatun pääministerin sekä tuoreen pääministerin välillä. Vučić tuntuu jopa käyttävän samantyyppisiä jalkapallometaforia kuin Djindjić kertoessaan hallituksen tulevasta iskukyvyvystä ja tehokkuudesta. Myös Vučić tuntuu ihailevan Saksaa ja pyrkii läheisiin suhteisiin sen kanssa. Ne, jotka yhä muistavat Vučićin radikaalimenneisyyden, pitävät vertailua Djindjićiin mauttomana, sillä Vučić oli yksi niistä, jotka kovin sanoin kritisoi-

vat esimerkiksi juuri Djindjićin lämpimiä suhteita Saksaan.

Nyt uusi pääministeri vertaa uuden hallituksen toimintakykyä Bayern-Münchenin joukkueen pelitaitoihin, antaa ensimmäisen pitkän haastattelunsa saksalaiselle TV-kanavalle, Deutsche Wellelle, sekä osallistuu Djindjićin lesken ja Saksan entisen liittokanslerin, Gerhard Schröderin, kanssa Serbia-Saksa -foorumin avajaisiin. Vaikka Vučićin poliittisen profiilin muutos tuntuu hurjalta, on poliitikot Serbiassakin voitava, kansallisesta tai historiallisesta statuksestaan huolimatta, asettaa samalle viivalle maan ”kohtalokysymyksiä” puitaessa. Serbian tärkeät hetket ovat jälleen käsillä ja tietynlainen ympyrä sulkeutuu: ne, jotka olivat vallassa 1990-luvulla, on jälleen palautettu valtaan uusissa vaatteissa ja uudenlaisten haasteiden keskellä.

Toimivamman talouden toivossa ja korruption kitkemisen ohella koulutus, kulttuuri ja Ko-

sovo jäivät pienemmälle huomiolle pääministerin esityslistalla. Kosovo-politiikka ei pääministerin mukaan tule muuttumaan, eikä tämä hallitus tule tunnustamaan Kosovon itsenäisyyttä. Näin sanoi pääministeri, vaikka nykyisessä hallituksessa ei ole Kosovo-neuvotteluista vastaavaa ministeriötä, eikä neuvotteluista vastaavaa henkilöä ole toistaiseksi nimetty. Tärkeä kysymys eläkkeiden kaventamisesta on jätetty rauhaan ainakin lokakuuhun asti, vaikkakin asiantuntijat ja varsinkin IMF vaativat kyseisiä muutoksia saman tien. Kun eläkkeitä aikanaan leikataan, alkaa todennäköisesti kuulua kriittisempiäkin ääniä hallitusta kohtaan. Nyt suurin osa heistä, jotka eivät vaaleissa kannattaneet hallituskoaliittoa, ovat lähinnä vain hämmentyneitä ja päivittelevät, miten Serbian vahvin talouspatriotti aikoo siirtää niin suuria vuoria niin lyhyessä ajassa.

Dragana Cvetanović

Keskustelua politiikasta ja identiteeteistä

BASEES Annual Conference eli British Association for Slavonic and East European Studies -seuran järjestämä tapahtuma on suurimpia vuosittaisia Venäjän ja itäisen Keski-Euroopan tutkimuksen konferensseja Euroopassa. Vuoden 2014 BASEES-konferenssin ohjelmassa oli yli 400 esitelmää tai puheenvuoroa, ja tapahtuma levittäytyi Cambridgessa perinteisen Fitzwilliam Collegen lisäksi viereiselle Churchill Collegen kampukselle. Osallistujissa oli vakiintuneeseen tapaan brittiyliopistojen edustajien lisäksi tutkijoita monista maista, esimerkiksi suomalaisia useista yliopistoista. Venäjältä vaikutti olevan aiempaa enemmän mukana National Research University Higher School of Economicsin edustajia.

Kaikkiaan aihevalikoima oli tuttuun tapaan laaja, politiikan ja talouden tutkimuksesta muun muassa kielitieteeseen, kirjallisuuteen ja historiaan. Ajankohtaisista poliittisista teemoista Ukrainan tapahtumat olivat aiheena ensimmäisen konferenssi-illan paneelikeskustelussa sekä useissa erillisissä esitelmissä. Myös eurooppalaisuuden, venäläisyyden ja muiden identiteettien tiimoilta syntyi keskustelua useissa paneelissa.

Roman Horbyk (Södertörn University, Ruotsi) käsiteli konferenssissa ukrainalaisen, venäläisen ja puolalaisen median ja internet-sivustojen esittämiä narratiiveja Eurooppaan liittyen Ukrainan niin kutsutun Euromaidanin eli mielenosoitusten aikaan

Kiovassa talvella 2013–2014. Viestimien välillä oli eroja: ns. laatu-julkaisuissa näkökulmat olivat monisyisempiä kuin ilta-päivälehdissä. Samoin maiden välillä oli eroja, Venäjältä käsin Eurooppa vaikutti etäisemmältä, ukrainalaiset viestimet taas liittivät Eurooppaan hyvinkin konkreettisia asioita.

Myös venäläisvähemmistöihin Euroopan maissa liittyvä paneeli tarjosi kiinnostavia tulokulmia, joissa olisi aineksia vaikka vertailevaan tutkimukseen. Sari Pöyhönen ja Tatjana Rynkänen (Jyväskylän yliopisto) kertoivat venäläisten maahanmuuttajataiteilijoiden ammatillisista identiteeteistä Suomessa ja Polina Kliuchnikova (Durham University, UK) venäläisten maahanmuuttajien urakehityksestä ja kokemuksista Isossa-Britanniassa.

Yhdessä mediaan keskittyvistä paneeleista Stephen Hutchings ja Vera Tolz (University of Manchester, UK) kertoivat Venäjän television pääkanavilla esitetyistä näkemyksistä maahanmuuton ja kansallisen identiteetin yhteydestä. Heidän havaintojensa mukaan maahanmuuton linkittäminen

korruptioon ja näkeminen uhaksi maan suvereniteetille, turvallisuudelle ja identiteetille on melko uutta Venäjän valtiollisilla televisiokanavilla. Lisäksi tutkimuksen perusteella television rooli julkisen diskurssin muotoilussa on kasvanut vuodesta 2012. Elisabeth Schimpfoss (University of Manchester, UK) puolestaan katsoi tv-ohjelmistoa tuotannon puolelta, journalistihaastatteluiden perusteella. Hänen mukaansa kansakunnan rakentamisen politiikkaan valtiollisilla televisiokanavilla osallistuvat journalistit ovat toisaalta lojaaleja hallinnolle, toisaalta räväköitäkin hahmoja jotka osaavat viihdyttää yleisöä ja joiden persoonilla on keskeinen merkitys korkeiden katsojalukujen saamisessa.

Journalistien ammattikuntaa käsittelevä Maria Anikinan (Moskovan valtionyliopisto, Venäjä) esitelmä. Hän kertoi Venäjää, Ruotsia ja Puolaa vertailevan tutkimuksen pohjalta, että Venäjällä niin sanotut länsimaiset journalistiset arvot – objektiivisuus ja neutraalius – ovat nousussa. Journalismikoulutuksen uudistuksen tulokset alkavat myös vähitellen vaikuttaa

ammattikunnassa. Jevgeni Kolesnikov (*Argumenty i fakty* -lehden toimittaja, Pietari) kertoi, että niin sanottu keltainen lehdistö ja ”virallinen” lehdistö ovat alkaneet lähestyä osin toisiaan sisällöltään: myös sensaatiohakuiset keltaiset lehdet kirjoittavat nykyään aktiivisesti sisä- ja ulkopoliitikasta. Journalistitkin vaihtavat helposti lehtityypistä toiseen, joten rajaidat niiden välillä eivät ole niin suuria kuin ensi katsomalta voisi näyttää. Puhujan edustamassa *Argumenty i fakty* -viikkolehdestä on myös meneillään sisältöjen uudelleen linjauksen jälkeen kun lehti siirtyi Moskovan kaupungin omistukseen maaliskuussa.

Joukkotiedotusvälineiden lisäksi osassa esitelmiä käsiteltiin sosiaalista mediaa. Galina Nikiporets-Takigawan (University of Cambridge, UK) mukaan Twitterillä oli suuri rooli emotionaalisen mobilisaation välineenä Aleksei Navalnyitä tukevissa mielenosoituksissa heinäkuun 18. päivänä 2013 Venäjällä. Navalnyin kannattajat ja myös vastustajat jakoivat Twitterissä tuntojaan erityisesti ennen mielenosoitukseen lähtöä.

Katja Lehtisaari